

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Кафедра філософії та культурології

04/13-272М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

та плани семінарських занять з дисципліни
«Антропологічні студії»

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійною програмою «Фізична терапія,
ерготерапія» спеціальності 227 «Терапія та реабілітація»,
спеціалізація «Фізична терапія» денної форми навчання

Рекомендовано науково-методичною
радою з якості ННІОЗ
Протокол № 1 від 29.08.2025 р.

Рівне – 2025

Методичні вказівки та плани семінарських занять з дисципліни «Антропологічні студії» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Фізична терапія, ерготерапія» спеціальності 227 «Терапія та реабілітація», спеціалізація «Фізична терапія» денної форми навчання [Електронне видання] / Залужна А. Є., Храпко П. Ю. Рівне : НУВГП, 2025. 53 с.

Укладачі:

Залужна А. Є., доктор філософських наук, професор кафедри філософії та культурології; Храпко П. Ю., кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та культурології.

Відповідальний за випуск: Шадюк Т. А., кандидат філософських наук, доцент, завідувач кафедри філософії та культурології.

Керівник групи забезпечення спеціальності 227 «Терапія та реабілітація», спеціалізація «Фізична терапія»: Нестерчук Н. Є.

Попередня версія методичних вказівок: 06-07-229 М

© А. Є. Залужна,
П. Ю. Храпко, 2025
© НУВГП, 2025

Зміст

Вступ.....	3
1. Методичні поради щодо підготовки до семінарських занять...4	4
2. Структура навчальної дисципліни.....5	5
3. Плани семінарських занять.....7	7
4. Запитання для самостійної роботи.....47	47
5. Методи оцінювання знань.....52	52
6. Розподіл балів, що отримують здобувачі.....53	53

ВСТУП

Актуальність навчальної дисципліни «Антропологічні студії» зумовлена необхідністю цілісного розуміння людини в умовах глобальних криз та швидких технологічних змін. Дисципліна дозволяє розкрити взаємозв'язок між біологічною природою людини, її соціальною поведінкою та духовними цінностями. У часи етичних викликів (війни, штучний інтелект, біоінженерія, зміна клімату) саме антропологічні знання формують інструменти для переосмислення того, що означає «бути людиною», та допомагає знайти орієнтири у динамічному соціокультурному просторі.

Запропонований курс інтегрує знання про багатогранну природу людини в єдину систему. Це допомагає студентам краще розуміти сучасні гуманітарні проблеми, формує цілісний світогляд та розвиває критично важливі м'які навички (soft skills): від здатності творити сенси до усвідомлення власної свободи та відповідальності.

Вивчення «Антропологічних студій» сприяє становленню особистості, здатної до смислотворчості та діалогу, що є необхідною умовою для розв'язання актуальних проблем гуманітаристики в умовах сучасності і допомагає студентам вибудувати власну гуманістичну світоглядну позицію у багатогранному культурному просторі.

Метою викладання дисципліни: є системне засвоєння студентами філософсько-антропологічних знань та вивченні еволюції уявлень про людину в культурно-історичному

контексті. Дисципліна спрямована на розвиток методологічного інструментарію творчої діяльності, виховання культури діалогу та утвердження гуманістичних цінностей як основи формування світоглядної культури особистості.

1. Методичні поради щодо підготовки до семінарських занять

Опанування дисципліни «Антропологічні студії» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Фізична терапія, ерготерапія» спеціальності 227 «Терапія та реабілітація», спеціалізація «Фізична терапія» передбачає активну участь у аудиторних лекційних та семінарських заняттях, а також ґрунтовну самостійну роботу аналізу антропологічної літератури. Навчальний процес орієнтований на розвиток креативності та навичок діалогу.

Підготовка до семінарів базується на вивченні рекомендованої літератури згідно з планом. Контроль якості знань і оцінювання навчальних досягнень здобувачів базується на комплексному підході. Він включає перевірку відповідей на контрольні запитання, результати тестування, а також аналіз глибини опрацювання антропологічних першоджерел.

Комплексна перевірка знань за програмою «Фізична терапія, ерготерапія» спеціальності 227 «Терапія та реабілітація», спеціалізація «Фізична терапія» забезпечує належний рівень підготовки до семінарів і сприяє формуванню гуманістичного світогляду майбутніх фахівців. Запропоновані методи оцінювання знань спрямовані на те, щоб допомогти студентам-бакалаврам галузі терапії та реабілітації краще готуватися до занять, інтегрувати гуманістичні принципи у професійну діяльність та розвинути аналітичні й практичні вміння. Такий підхід стимулює розвиток дослідницького потенціалу та підвищує якість практичної підготовки студентів.

Лекційний матеріал, теми першоджерел, тестові завдання можна знайти на навчальній платформі Moodle: <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=4273>.

2. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назва теми	Розподіл годин		
	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
Модуль 1 Становлення та розвиток антропологічної проблематики у контексті філософського та культурологічного знання			
Тема 1. Антропологія: коло проблем та місце в культурі.	2	2	4
Тема 2. . Типологія антропологічних систем: людина у контексті міфологічних уявлень та античних вчень	2	2	5
Тема 3 Антропологічні погляди епохи Середньовіччя та Відродження.	2	2	5
Тема 4. Проблема	2	2	5

людини у культурі Нового часу, Просвітництва та у марксистських теоріях			
Тема 5. Людина у контексті плюралістичних поглядів XX століття	2	4	5
Тема 6. Людина культури постмодерну	2	2	5
Модуль 2 Основні проблеми сучасної антропології			
Тема 7 Індивідуальне та соціальне в людському бутті	2	2	4
Тема 8 Виміри достотності та недостотності людського буття	2	2	5
Тема 9 Проблема життя, смерті та сенсу людського	2	2	5

існування			
Тема 10. Любов у контексті антропологі- чної проблематики	2	2	5
Всього	20	22	48

3. Плани семінарських занять

ТЕМА 1. Антропологія: коло проблем та місце в культурі

Основні поняття і категорії: антропологія, антропологічний поворот, людина, філософська антропологія, культурна антропологія, соціальна антропологія, релігійна антропологія, психологічна антропологія.

План

1. Особливості становлення антропології як філософського вчення у сучасній гуманітаристиці.
2. Антропологічний поворот сучасного знання
3. Проблема людини – основне питання філософської антропології та філософії людини.

Контрольні питання.

1. Чим зумовлена актуальність та зростання інтересу до проблем людини в сучасній системі гуманітарних наук?
2. У чому полягає специфіка «антропологічного повороту» та як він змінив наукову парадигму?
3. Визначте ключові постаті, які заклали фундамент філософської антропології як окремого напрямку.
4. Окресліть коло ключових викликів, що стоять перед сучасною антропологією в контексті її основних галузей.
5. Обґрунтуйте причини актуалізації проблеми людини у філософській думці межі XIX–XX століть.

6. Здійснить порівняльний аналіз основних видів антропологічного знання (біологічної, соціальної, культурної тощо).

7. Проаналізуйте аргументацію М. Шелера щодо визначення «духу» як фундаментальної ознаки людського буття.

8. Розкрийте концептуальні засади антропологічного вчення Г. Плеснера (зокрема його ідею ексцентричної позиційності).

9. Які питання є центральними у філософській системі Е. Ротхакера та як вони пояснюють природу людини?

10. Простежте теоретичну спадкоємність та спільні вектори розвитку ідей у вченнях М. Шелера та М. Ландмана.

11. Сформулюйте предметне поле філософської антропології: у чому полягає її центральна проблема?

12. Визначте базовий понятійно-категоріальний апарат філософської антропології М. Шелера.

Тестові завдання.

1. Людина стає особистістю:

- коли набуває наукових знань;
- від моменту народження;
- коли вільно обирає і формує свій життєвий шлях й бере на себе повноту відповідальності;
- коли діє відповідно до своїх бажань, ігноруючи зовнішніми нормативними обмеження;
- коли живе відповідно моральних та правових вимог, які прийняті у суспільстві.

2. Серед антропологічних потреб людини основною постає потреба в:

- перетворювальній діяльності;
- творчій самореалізації;
- науковому пізнанні;
- біологічній еволюції;
- естетичному розвитку.

3. Людина як творча, відповідальна істота, яка володіє свободою це:

- індивід;
- персона;
- суб'єкт;
- особистість;
- особа.

4. Ексцентричність як сутнісну характеристику людини обґрунтовує:

- Гуссерль;
- Гельмут;
- Плеснер;
- Гадамер;
- Сартр.

Література

1. Андрущенко В. П., Волинка Г. І. Мозгова, Н. Г. Філософія : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2022.

2. Левкулич В., Мараєва У. Філософська антропологія (для студентів (бакалаврського) рівня за спеціальністю 033 «Філософія»). Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2022.

3. Петриківська О. С. Культурна антропологія : навчально-методичний посібник. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019.

4. Петрушенко В. Філософія. Вступ до курсу. Історія світової та української філософії. Фундаментальні проблеми сучасної філософії. Львів : Львівська політехніка, 2019.

5. Проблеми сучасної антропології. Ч. 1. Самовизначення антропології. Структура антропологічного знання : навч. посіб. для студентів філософського ф-ту / І. В. Голубович, О. С. Петриковська, Ф. О. Тихомирова ; Одеськ. націон. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2015.

6. Філософія : підручник / В. С. Бліхар, М. М. Цимбалюк, Н. В. Гайворонюк, В. В. Левкулич, Б. Б. Шандра, В. Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород : Вид-во УжНУ «Говерла», 2021.

7. Філософія : підручник / Бичко І. В., Бойченко І. В., Табачковський В. Г. та ін. К. : Центр навчальної літератури, 2019.

8. Філософія : підручник / М. Фюрст, Ю. Тринкс ; пер. з нім. В. Кебулдзе. Вид. 2-е. Київ : Дух і Літера, 2019.

9. Хамітов Н. В. Філософська антропологія: актуальні проблеми. *Від теоретично-го до практичного повороту* : монографія. Київ : КНТ, 2020.

Першоджерела

Прореферуйте уривок праці М. Шелера «Положення людини в космосі». URL:

https://stud.com.ua/42307/filosofiya/sheler_polozhennya_lyudini_kosmosi

Дайте відповіді на питання:

1. У чому полягає особливість онтологічного статусу людини у світі за даною теорією?

2. Яку визначальну рису автор вважає ключовою для розуміння людської істоти?

3. У чому полягає функціональне значення категорій «порив» і «дух» у структурі людського буття у праці М. Шелера ?

ТЕМА 2. Типологія антропологічних систем: людина у контексті міфологічних уявлень та античних вчень

Основні поняття і категорії: міф, міфологія, зооморфізм, антропоморфізм, космоцентризм, фатум, герой, людина «золотої середини», ідея, форма, матерія, душа.

План

1. Проблема сутнісних характеристик людини в історико-культурному вимірі.

2. Людина у проблемному полі міфологічних уявлень: людина та міф.

3. Антропологічні засади античної культури.

Контрольні питання

1. Як філософська думка інтерпретує категорію «сутність людини» та які ключові аспекти вона охоплює?
2. Здійсніть історичний екскурс: окресліть головні етапи розвитку антропологічних ідей від давнини до сучасності.
3. Яким чином антропологічна проблематика віддзеркалюється у структурі міфологічного світосприйняття?
4. Проаналізуйте наукові підходи до тлумачення міфу: від класичних до сучасних трактувань.
5. Визначте фундаментальні характеристики міфологічної свідомості та її вплив на уявлення про людину.
6. У чому полягає унікальність концепції міфології, розробленої О. Лосевим?
7. Наведіть класифікацію основних типів міфів, розкриваючи їхнє функціональне призначення.
8. Дослідіть значення образу та символу як центральних елементів міфологічного бачення світу.
9. Проаналізуйте антропологічні міфи: які ключові сценарії створення людини вони пропонують?
10. Яке значення мала антропологічна тематика у системі цінностей античного світу?
11. Окресліть етичні та соціальні параметри образу «героя» як специфічного антропологічного типу античності та концепцію людини «золотої середини».
12. Виокремте визначальні риси античної культури, що вплинули на формування тогочасних уявлень про людину.

Тестові завдання.

1. Основним принципом античної філософії є:

- теїзм;
- космоцентризм;
- теоцентризм ;
- гуманізм;
- антропоцентризм.

2. Проблему людини в античності розглядав:

- Геракліт;
- Парменід;
- Сократ»;
- Платон;
- Арістотель.

3. Різноманітність здібностей, талантів та вмінь людини в міфологічних уявленнях пояснюється:

- сутнісними силами людини;
- біологічними особливостями;
- душевними прагненнями;
- основними природними стихіями;
- цілеспрямованою діяльністю.

4. Символічність як визначальна характеристика міфів властива для:

- Леві-Брюля;
- Леві-Строаса;
- Кассіпера;
- Фрейзера;
- Фрейда.

Література

1. Андрущенко В. П., Волинка Г. І. Мозгова, Н. Г. Філософія : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2022.

2. Вступ до філософії : навч. посіб. / за ред. Л. Нікітін. К. : Центр навчальної літератури, 2020.

3. Головко Б. Методологічні засади культурної антропології. URL: https://www.culturology.academy/wp-content/uploads/KD2_Holovko.pdf

4. Левкулич В., Мараєва У. Філософська антропологія (для студентів (бакалаврського) рівня за спеціальністю 033 «Філософія»). Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2022.

5. Петриківська О. С. Культурна антропологія: навчально-методичний посібник. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019.

6. Петрушенко В. Філософія. Вступ до курсу. Історія світової та української філософії. Фундаментальні проблеми сучасної філософії. Львів : Львівська політехніка, 2019.

7. Філософія : підручник / В. С. Бліхар, М. М. Цимбалюк, Н. В. Гайворонюк, В. В. Левкулич, Б. Б. Шандра, В. Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород : Вид-во УжНУ «Говерла», 2021.

8. Філософія : підручник / Бичко І. В., Бойченко І. В., Табачковський В. Г. та ін. К. : Центр навчальної літератури, 2019.

9. Філософія підручник / М. Фюрст, Ю. Тринкс ; пер. з нім. В. Кебулдзе. Вид. 2-е. Київ : Дух і Літера, 2019.

10. Хамітов Н. В. Філософська антропологія: актуальні проблеми. Від теоретично-го до практичного повороту : монографія. Київ : КНТ, 2020.

11. Шепетяк О., Шепетяк О. Філософія : підручник. Львів : Місіонер, 2020.

Першоджерела

Прореферуйте працю Платона «Федон».

Дайте відповіді на питання:

1. Окресліть історико-біографічний контекст діалогу: які саме події стали сюжетною основою твору?

2. Яким чином Платон концептуалізує природу людської душі та в чому полягає її відмінність від тілесної субстанції?

3. Систематизуйте докази безсмертя душі, що висувуються Сократом: у чому полягає логіка кожного з аргументів?

Тема 3. Антропологічні погляди епохи Середньовіччя та Відродження.

Основні поняття і категорії: теоцентризм, теїзм, креаціонізм, патристика, схоластика, святість, ісихазм, «божественне проведіння», антропоцентризм, гуманізм, пантеїзм, титанізм, «гармонійна людина», геліоцентризм.

План

1. Проблема людини в Середньовічному світорозумінні.

2. Антропоцентричний характер епохи Відродження.
3. «Титанізм» та його суперечливі тенденції.

Контрольні питання

1. Проаналізуйте історичні та соціокультурні чинники, що зумовили формування Візантійської імперії як спадкоємиці античності.
2. Визначте фундаментальні параметри латинської (західної) культури Римської імперії та її вплив на подальший розвиток Європи.
3. Окресліть світоглядну специфіку епохи Середньовіччя: які ідеї були визначальними для цієї доби?
4. У чому полягає докорінна відмінність християнського розуміння людини від античних уявлень?
5. Дослідіть дилему свободи волі людини в контексті доктрини про «Божественне провидіння» (провіденціалізму).
6. Здійсніть порівняльний аналіз категорій «святість» та «героїзм»: як трансформувався ідеал особистості в християнському вивченні?
7. Який внесок патристики (праць Отців Церкви) у формування канонічних засад християнської антропології?
8. Розкрийте духовну та філософську сутність ісихазму як особливої практики самопізнання та богопізнання.
9. Виокремте ключові ціннісні орієнтири епохи Відродження, що відрізняють її від середньовічної традиції.
10. Сформулюйте концепцію «універсальної/гармонійної людини» (*homo universale*) як головного ідеалу ренесансної культури.
11. Яким чином ідея «титанізму» відображає віру людини Відродження у свої безмежні творчі можливості та які її ризики?
12. Обґрунтуйте взаємозв'язок антропоцентризму, гуманізму та пантеїзму як філософського підґрунтя нової моделі людського буття

Тестові завдання.

1. Кому з середньовічних філософів належить заслуга створення п'яти класичних доказів буття Бога:

- В. Великому;
- П.Абеляру;
- А. Блаженному;
- Т.Аквінському ;
- Г. Богослову.

2. Теїзм головна риса епохи:

- Середньовіччя;
- Античності;
- Відродження;
- Нового часу;
- Просвітництва.

3. Перші монахи з'являються в місцевостях:

- Сирії;
- Греції;
- Риму;
- Вавилону⁴
- Шумеру.

4. Ідеалом «гармонійної людини» епохи Відродження є:

- художник;
- вчений;
- герой;
- святий;
- мораліст.

Література

1. Андрущенко В. П., Волинка Г. І., Мозгова Н. Г. Філософія : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2022.

2. Веремейчик С. Душа як об'єкт філософського та святоотцівського аналізу. *Науковий вісник «Гілея: зб. наук. праць*. Київ : Видавництво Гілея, 2020. Вип. 154 (3). С. 159–164.

3. Головка Б. Методологічні засади культурної антропології. URL: https://www.culturology.academy/wp-content/uploads/KD2_Holovko.pdf

4. Залужна А. Є., Веремейчик С. В. Особливості взаємозв'язку духу, душі та тіла в релігійно-антропологічних поглядах В. Ф. Войно-Ясенецького. *Освітній дискурс: збірник наукових праць*. Випуск 21 (3). 2020. С. 41–52.

5. Левкулич В., Мараєва У. Філософська антропологія (для студентів (бакалаврського) рівня за спеціальністю 033 «Філософія»). Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2022.

6. Петрушенко В. Філософія. Вступ до курсу. Історія світової та української філософії. Фундаментальні проблеми сучасної філософії. Львів : Львівська політехніка, 2019.

7. Філософія : підручник / В. С. Бліхар, М. М. Цимбалюк, Н. В. Гайворонюк, В. В. Левкулич, Б. Б. Шандра, В. Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород : Вид-во УжНУ «Говерла», 2021.

8. Філософія : підручник/ Бичко І. В., Бойченко І. В., Табачковський В. Г. та ін. К.: Центр навальної літератури, 2019.

9. Філософія : підручник / М. Фюрст, Ю. Тринкс пер. з нім. В. Кебулдзе. Вид. 2-е. Київ : Дух і Літера, 2019.

10. Хамітов Н. В. Філософська антропологія: актуальні проблеми. Від теоретично-го до практичного повороту : монографія. Київ : КНТ, 2020.

Першоджерела

Прореферуйте уривок праці А. Блаженного «Сповідь» (Ч. XVI-XIX) . URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk750294.pdf>

Дайте відповіді на питання:

1. Як А. Блаженний розв'язує проблему теодицеї (виправдання Бога) через трактування природи зла?

2. Обґрунтуйте зв'язок між свободною волею людини та виникненням зла в онтології А. Блаженного.

3. У чому полягає сутність концепції «інтеріоризації» (шляху всередину) як методу богопізнання у праці «Сповіді»?

ТЕМА 4. Проблема людини у культурі Нового часу, Просвітництва та у марксистських теоріях.

Основні поняття і категорії: емпіризм, раціоналізм, індукція, дедукція, монада, субстанція, гносеологія, прогрес, формація, практика, спосіб виробництва, матеріалістичний детермінізм.

План

1. Особливості осмислення людини у мислителів Нового часу.
2. Людина епохи Просвітництва.
3. Практично-діяльнісне розуміння людини в марксистських теоріях.

Контрольні питання

1. Які фундаментальні зміни у науковій картині світу відбулися внаслідок наукової революції XVI–XVII століть?
2. Проаналізуйте плюралізм підходів до розуміння людської природи у філософській думці раннього Нового часу.
3. Визначте ключові світоглядні та соціокультурні домінанти, що характеризують епоху Нового часу.
4. Які концептуальні ідеї сформували базис європейського інтелектуального простору XVI–XVII століть?
5. Розкрийте специфіку антропологічного дуалізму Б. Паскаля: як він трактує «велич та нікчемність» людини?
6. Які детермінанти людської поведінки та моральні якості стають центральними в афористичній філософії Ф. де Ларошфуко?
7. Здійсніть типологізацію антропологічних моделей, притаманних культурі Нового часу.
8. Порівняйте ціннісні орієнтири та життєві стратегії представників дворянства та буржуазії як головних соціальних типів доби.

9. Обґрунтуйте причини піднесення ідеї прогресу до статусу універсальної категорії у філософії Просвітництва.

10. У чому полягає раціоналістична специфіка тлумачення людини в інтелектуальній традиції Просвітництва?

11. Якими аргументами в марксизмі обґрунтовується теза про людину як суб'єкта предметно-практичної діяльності?

12. Розкрийте зміст та логічну структуру формаційної концепції історичного поступу суспільства.

Тестові завдання.

1. Людина у філософії Паскаля знаходиться між такими безкінечностями як:

- матерія та всесвіт;
- всесвіт та внутрішній світ людини;
- природа та розум;
- земля та метagalактики;
- добро та зло.

2. Головною характеристикою людини у Ларошфуко є:

- розум;
- душа;
- серце;
- тілесність;
- інстинкти.

3. Основною ідеєю епохи Просвітництва є:

- емпіризм;
- ідея прогресу;
- сцієнтизм;
- антисцієнтизм;
- теоцентризм.

4. Антропологічні погляди Ларошфуко обґрунтовано в праці:

- «Сповідь»;
- «Максими»;

- «Думки»;
- «Етика»;
- «Метафізика».

Література.

1. Андрущенко В. П., Волинка Г. І., Мозгова Н. Г. Філософія : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2022.
2. Левкулич В., Мараєва У. Філософська антропологія (для студентів (бакалаврського) рівня за спеціальністю 033 «Філософія»). Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2022.
3. Петриківська О. С. Культурна антропологія : навчально-методичний посібник. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019.
4. Петрушенко В. Філософія. Вступ до курсу. Історія світової та української філософії. Фундаментальні проблеми сучасної філософії. Львів : Львівська політехніка, 2019.
5. Проблеми сучасної антропології. Ч. 1. Самовизначення антропології. Структура антропологічного знання : навч. посіб. для студентів філософського ф-ту / І. В. Голубович, О. С. Петриковська, Ф. О. Тихомирова ; Одеськ. націон. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2015.
6. Філософія : підручник / В. С. Бліхар, М. М. Цимбалюк, Н. В. Гайворонюк, В. В. Левкулич, Б. Б. Шандра, В. Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород : Вид-во УжНУ «Говерла», 2021.
7. Філософія : підручник/ Бичко І. В., Бойченко І. В., Табачковський В. Г. та ін. К. : центр навальної літератури, 2019
8. Філософія : підручник / М. Фюрст, Ю. Тринкс ; пер. з нім. В. Кебулдзе. Вид. 2-е. Київ: Дух і Літера, 2019.
9. Хамітов Н. В. Філософська антропологія: актуальні проблеми. Від теоретично-го до практичного повороту : монографія. Київ : КНТ, 2020.

Першоджерела

Прореферуйте фрагменти праці Б. Паскаля «Думки» (Р.2.). URL: <https://librebook.me/pensees/vol2/3>

Дайте відповіді на питання:

1. У чому полягає сутність паскалівського бачення людини як «мислячої тростини» ?
2. Як автор обґрунтовує трагізм людського існування через неможливість досягнути нескінченно велике та нескінченно мале у контексті аналізу поєднання крихкості та величч?
3. Чому, на думку Паскаля, людина постійно тікає від самої себе?

ТЕМА 5. Людина у контексті плюралістичних поглядів XX століття.

Заняття 1.

Основні поняття і категорії: сцієнтизм, антисцієнтизм, позитивізм, неопозитивізм, структуралізм, прагматизм, психоаналіз, несвідоме, лібідо, сублимація, архетипи, соціальний характер.

План

1. Проблема людини у контексті напрямків сцієнтичного спрямування.
2. Вчення З. Фрейда про несвідоме та його роль в житті людини.
3. Колективне несвідоме К. Юнга.
4. Проблема людини у поглядах Е. Фромма.

Контрольні питання

1. Які ключові соціокультурні трансформації визначили інтелектуальне обличчя межі ХІХ–ХХ століть?
2. Розкрийте зміст сцієнтизму як світоглядної установки: у чому полягає абсолютизація ролі наукового знання?
3. Класифікуйте основні течії сцієнтичного спрямування та визначте їхній вплив на гуманітарну думку.

4. Яку модель людини пропонує класичний позитивізм, спираючись на методи природничих наук?

5. Проаналізуйте утилітарну концепцію щастя Дж. С. Мілля: як він співвідносить індивідуальне задоволення та загальне благо?

6. У чому полягає специфіка антропологічного підходу в прагматизмі (людина як дієва істота, орієнтована на результат)?

7. Визначте понятійно-категоріальний апарат психоаналізу З. Фрейда та роль лібідо у формуванні особистості.

8. Опишіть топічну модель психіки за З. Фрейдом: взаємодія структур «Воно», «Я» та «Над-Я».

9. Здійсніть критичний аналіз фрейдизму: які аспекти його вчення піддаються найбільшій науковій критиці в сучасній антропології?

10. У чому полягає докорінна відмінність підходу К. Г. Юнга від теорії З. Фрейда у розумінні природи несвідомого?

11. Дослідіть структуру та функції колективного несвідомого: розкрийте зміст ключових архетипів (Тінь, Аніма/Анімус, Самість).

12. Яким чином Е. Фромм інтерпретує суперечності людського існування в контексті соціальних умов та проблеми свободи («втеча від свободи»)?

Тестові завдання.

1. Е. Фромм розглядає людину через протиріччя між:

- життям та смертю;
- модусами «мати» та «бути»;
- розумом та вірою;
- есенцією та екзистенцією;
- сенсом та безсенсовитістю.

2. До синдрому занепаду особистості Е. Фромм відносить:

- втечу від свободи;
- біофілію;
- любов;

- нарцисизм;
- все перераховане.

3. К. Юнг розглядає людину через проблему:

- сублімації;
- колективного несвідомого;
- лібідо;
- Я, не-Я;
- індивідуального несвідомого.

4. Структуру психіки особистості за вченням З. Фрейда становить:

- Над-Я, Я, Воно;
- Вони, Я, Над-Я;
- Я, Ми, Над-Я;
- Воно, Вони, Я;
- Я. Воно, Над-Ми.

Література

1. Андрущенко В. П., Волинка Г. І., Мозгова Н. Г. Філософія : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2022.
2. Бистрицький Є., Зимовець Р., Пролєєв С. Комунікація і культура в глобальному світі. Київ : Дух і Літера, 2020.
3. Голубович І. В. Левченко В. Л., Петриківська О. С. Стратегії розвитку сучасної філософської антропології та філософії культури : методичні рекомендації. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2021.
4. Культура в контексті практичних форм буття людини : монографія / відп. ред. М. М. Бровко. Ніжин : Лисенко М. М., 2022.
5. Левкулич В., Мараєва У. Філософська антропологія (для студентів (бакалаврського) рівня за спеціальністю 033 «Філософія»). Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2022.
6. Петриківська О. С. Культурна антропологія : навчально-методичний посібник. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019.

7. Петрушенко В. Філософія. Вступ до курсу. Історія світової та української філософії. Фундаментальні проблеми сучасної філософії. Львів : Львівська політехніка, 2019.

8. Проблеми сучасної антропології. Ч. 1. Самовизначення антропології. Структура антропологічного знання : навч. посіб. для студентів філософського ф-ту / І. В. Голубович, О. С. Петриковська, Ф. О. Тихомирова ; Одеськ. націон. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2015.

9. Сидоренко Л. І. Філософське осмислення людини. Навчальні матеріали для студентів та аспірантів. URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/sid-phil-human.htm>

10. Філософія : підручник / В. С. Бліхар, М. М. Цимбалюк, Н. В. Гайворонюк, В. В. Левкулич, Б. Б. Шандра, В. Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород : Вид-во УжНУ «Говерла», 2021.

11. Філософія : підручник/ Бичко І. В., Бойченко І. В., Табачковський В. Г. та ін. К. : Центр навчальної літератури, 2019.

12. Філософія : підручник / М. Фюрст, Ю. Тринкс ; пер. з нім. В. Кебулдзе. Вид. 2-е. Київ : Дух і Літера, 2019.

13. Хамітов Н. В. Філософська антропологія: актуальні проблеми. Від теоретично-го до практичного повороту : монографія. Київ : КНТ, 2020.

14. Шепетяк О., Шепетяк О. Філософія: підручник. Львів : Місіонер, 2020.

Першоджерела

Про реферуєте фрагмент праці Е. Фромма «Душа людини».(Р.І-ІІ).URL: https://librebook.me/dusha_cheloveka

Дайте відповіді на питання:

1.Здійсніть порівняльний аналіз антропологічної дихотомії «біофілія – некрофілія»: за якими критеріями Е. Фромм класифікує типи людської орієнтації?

2.Охарактеризуйте класифікацію форм насильства, запропоновану автором: від реактивного до архаїчного.

3. Обґрунтуйте, чому «компенсаторне насильство» розглядається автором як найбільш деструктивна та патологічна форма прояву людської агресії?

Заняття 2.

Основні поняття і категорії: екзистенція, абсурд, екзистенціал, екзистенціалізм, відчай, філософія життя, «надлюдина», волюнтаризм, персоналізм, «пограничні ситуації», віра, страх.

План

1. Проблемність людського існування у контексті вчень антисциєнтичного спрямування.
2. Особливість вчення про «надлюдину» Ф. Ніцше.
3. Проблема людини в екзистенціалізмі.
4. Екзистенційна діалектика С. Кіркегора у проблемному полі антропологічних підходів антисциєнтичних напрямків ХХ ст..

Контрольні питання

1. Дайте визначення антисциєнтизму як світоглядної позиції та поясніть причини його виникнення в опозицію до раціоналізму.
2. Здійсніть порівняльну характеристику ключових течій антисциєнтизму, виділивши їхні спільні та відмінні риси.
3. У чому полягає докорінна зміна погляду на людину в межах волюнтаристських концепцій ХХ століття (роль волі над розумом)?
4. Проаналізуйте специфіку антропологічного вчення Ф. Ніцше: людина як перехідний етап та проект майбутнього.
5. Розкрийте філософський зміст ніцшеанських концептів: яким є етичний та онтологічний вимір «Надлюдини» та стану «по той бік добра і зла»?
6. Проясніть методологічне значення терміна «екзистенціал»: чим він відрізняється від класичних раціональних категорій?

7. Окресліть систему базових екзистенціалів, що описують модуси людського буття (страх, турбота, смерть, покинутість тощо).

8. Дослідіть концепцію «абсурду» у філософії А. Камю: як усвідомлення безглуздості світу впливає на життєву позицію особистості?

9. Сформулюйте головні тези антропології Ж.-П. Сартра, фокусуючись на ідеях радикальної свободи та відповідальності («екзистенція передує сутності»).

10. Схарактеризуйте три стадії життєвого шляху особистості за С. К'єркегором: естетичну, етичну та релігійну.

11. Яке місце посідає «парадокс віри» у філософській системі К'єркегора та чому вона вважається вищою формою екзистенції?

12. Визначте специфічні риси «естетика» як антропологічного типу: у чому полягає трагізм життя заради миттєвої насолоди?

Тестові завдання.

1. Антисцієнтизм розглядає проблеми:

- людського буття;
- розвитку науки і техніки в сучасній культурі;
- заперечення визначальної ролі науки в суспільному бутті;
- точного позитивного знання;
- все перераховане.

2. Хто з названих філософів розглядав людину з позицій екзистенціалізму?:

- Сартр;
- Шелер;
- Плеснер;
- Кассірер;
- Маркс.

3. Що не є характерним для особистості?:

- стереотипність;

- свобода;
- безвідповідальність;
- смислотворчість;
- відповідальність.

4. Які антропологічні типи виокремлює с. Кіркегор в екзистенційній самореалізації індивіда:

- етика;
- естетика;
- трагіка;
- героя;
- мудреця.

Література.

1. Андрущенко В. П., Волинка Г. І., Мозгова Н. Г. Філософія : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2022.
2. Бистрицький Є., Зимовець Р., Пролеєв С. Комунікація і культура в глобальному світі. Київ : Дух і Літера, 2020.
3. Голубович І. В. Левченко В. Л., Петриківська О. С. Стратегії розвитку сучасної філософської антропології та філософії культури : методичні рекомендації. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2021.
4. Культура в контексті практичних форм буття людини : монографія / відп. ред. М. М. Бровко. Ніжин : Лисенко М. М., 2022.
5. Левкулич В., Мараєва У. Філософська антропологія (для студентів (бакалаврського) рівня за спеціальністю 033 «Філософія»). Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2022.
6. Петриківська О. С. Культурна антропологія : навчально-методичний посібник. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019.
7. Петрушенко В. Філософія. Вступ до курсу. Історія світової та української філософії. Фундаментальні проблеми сучасної філософії. Львів : Львівська політехніка, 2019.
8. Проблеми сучасної антропології. Ч. 1. Самовизначення антропології. Структура антропологічного знання : навч. посіб. для студентів філософського ф-ту / І. В. Голубович,

О. С. Петриковська, Ф. О. Тихомирова ; Одеськ. націон. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2015.

9. Сидоренко Л. І. Філософське осмислення людини. Навчальні матеріали для студентів та аспірантів. URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/sid-phil-human.htm>

10. Філософія : підручник/ Бичко І. В., Бойченко І. В., Табачковський В. Г. та ін. К. : Центр навчальної літератури, 2019.

12. Філософія : підручник / М. Фюрст, Ю. Тринкс ; пер. з нім. В. Кебулдзе. Вид. 2-е. Київ : Дух і Літера, 2019.

13. Хамітов Н. В. Філософська антропологія: актуальні проблеми. Від теоретично-го до практичного повороту : монографія. Київ : КНТ, 2020.

14. Шепетяк О., Шепетяк О. Філософія: підручник. Львів : Місіонер, 2020.

Першоджерела

Прореферуйте працю С. Кіркєгора «Страх і трепет». URL: https://librebook.me/frygt_og_b_ven

Дайте відповіді на питання:

1. Обґрунтуйте концепцію «парадоксу віри» у К'єркегора: чому акт віри є раціонально незбагненим та «абсурдним» з погляду етичного розуму?

2. Здійсніть феноменологічний опис образу «лицаря віри»: які екзистенційні характеристики відрізняють його від «трагічного героя»?

3. У чому полягає символічне та методологічне значення постаті Авраама як центральної фігури в роздумах автора про межі людської етики?

Тема 6. Людина культури постмодерну.

Основні поняття і категорії: постмодерн, постмодернізм, текст, гра, ризома, симулякр, іронія, деструктивізм, інтертекстуальність, лабіринт, хаос, еkleктизм, мозаїчність, спокуса, «події-ефекти».

План

1. Постмодерн та постмодернізм у контексті сучасних теорій.

2. Проблема «смерті людини» у проблемному полі основних постмодерністських категорій.
3. Людина як «машина бажань» та «спокус».

Контрольні питання

1. Розмежуйте поняття «постмодерн» та «постмодернізм»: у чому полягає відмінність між історичною епохою та інтелектуально-мистецьким напрямом?
2. Виокремте фундаментальні атрибути постмодерної культури, що визначають її специфіку порівняно з епохою модерну.
3. Визначте коло ключових мислителів, чиї теоретичні розробки заклали підґрунтя постмодерністської парадигми.
4. Дослідіть множинність інтерпретацій культури постмодерну: чому існують суперечливі оцінки цього соціокультурного явища?
5. Проаналізуйте трансформацію цінності часу в умовах прискорення та плинності сучасного людського буття.
6. Розкрийте зміст феномену «тиранії моменту»: як домінування теперішнього впливає на самоідентифікацію та життєві стратегії особистості?
7. Здійсніть порівняльний аналіз антропологічних моделей: як змінилося уявлення про людину при переході від некласичної філософії до постмодерністської?
8. Дайте розгорнуту характеристику базовим категоріям постмодернізму (інтертекстуальність, деконструкція, гра, пастиш тощо).
9. Яким чином концепція «ризому» змінює традиційні уявлення про ієрархію світу та місце людини в ньому?
10. Окресліть вектори антропологічних трансформацій: як змінюється досвід людського існування в умовах постмодерної реальності?
11. Проясніть метафізичний та політичний зміст концептів «бажаюча машина» та «тіло без органів» у філософії Ж. Дельоза та Ф. Гваттарі.

12. У чому полягає небезпека та специфіка симулятивного ставлення людини до світу в контексті теорії симулякрів?

Тестові завдання

1. Ризоматичність світу в постмодерні передбачає:
 - хаос розривів, порушення структурних зв'язків;
 - утвердження фрагментарних взаємодій;
 - закономірність та логічність;
 - наявність смислового центру;
 - все перераховане.

2. Розгляд людини крізь призму виробництва бажань («індивідуальної машини») притаманне для культури:
 - Відродження;
 - Нового часу;
 - Просвітництва;
 - XIX ст.
 - Постмодерну.

3. Розуміння світу як тексту в культурі постмодерну передбачає:
 - роль автора;
 - відсутність автора;
 - текст як результат комбінації інших текстів;
 - відсутність плагіату;
 - все перераховане.

4. Симулятивність як сутнісна характеристика сучасної культури постає як:
 - знак, який втрачає зв'язок з базовою реальністю;
 - наявність глибинних смислів;
 - світ смислів виступає життєвим світом людини;
 - зв'язок знаку з дійсністю;
 - перетворення реальності в гіперреальність.

Література

1. Андрущенко В. П., Волинка Г. І., Мозгова Н. Г. Філософія : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2022.
2. Бистрицький Є., Зимовець Р., Пролеєв С. Комунікація і культура в глобальному світі. Київ : Дух і Літера, 2020.
3. Голубович І. В. Левченко В. Л., Петриківська О. С. Стратегії розвитку сучасної філософської антропології та філософії культури : методичні рекомендації. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2021.
4. Культура в контексті практичних форм буття людини : монографія / відп. ред. М. М. Бровко. Ніжин : Лисенко М. М., 2022.
5. Левкулич В., Мараєва У. Філософська антропологія (для студентів (бакалаврського) рівня за спеціальністю 033 «Філософія»). Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2022.
6. Петриківська О. С. Культурна антропологія : навчально-методичний посібник. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019.
7. Петрушенко В. Філософія. Вступ до курсу. Історія світової та української філософії. Фундаментальні проблеми сучасної філософії. Львів : Львівська політехніка, 2019.
8. Проблеми сучасної антропології. Ч. 1. Самовизначення антропології. Структура антропологічного знання : навч. посіб. для студентів філософського ф-ту / І. В. Голубович, О. С. Петриковська, Ф. О. Тихомирова ; Одеськ. націон. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2015.
9. Сидоренко Л. І. Філософське осмислення людини. Навчальні матеріали для студентів та аспірантів. URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/sid-phil-human.htm>
10. Філософія : підручник/ Бичко І. В., Бойченко І. В., Табачковський В. Г. та ін. К. : Центр навчальної літератури, 2019.
12. Філософія : підручник / М. Фюрст, Ю. Тринкс ; пер. з нім. В. Кебулдзе. Вид. 2-е. Київ : Дух і Літера, 2019.

13. Хамітов Н. В. Філософська антропологія: актуальні проблеми. Від теоретично-го до практичного повороту : монографія. Київ : КНТ, 2020.

14. Шепетяк О., Шепетяк О. Філософія: підручник. Львів : Місіонер, 2020.

Першоджерела

Прореферуйте уривок праці В. Вельша «Наш постмодерний модерн»(Р.І-ІІ). К.: Альтерпрес, 2004. URL: <https://www.twirpx.com/file/594937/>

Дайте відповіді на питання:

1. Як автор концептуалізує «постмодерн» та які визначальні ознаки він виокремлює для характеристики цього стану культури?

2. Обґрунтуйте тезу автора про те, що постмодерн не є прямою антитезою модерну: у чому полягає їхній складний діалектичний зв'язок?

3. Простежте взаємозв'язок між теоретичними положеннями праці та реальними змінами, що відбуваються у сучасному соціокультурному просторі.

ТЕМА 7. Індивідуальне та соціальне в людському бутті

Основні поняття і категорії: людина, індивід, індивідуальність, особа, особистість, есенційне, екзистенційне, свобода, відповідальність, моно логічність, діалогічність, відкритість, замкненість, комунікація.

План

1. Особливість екзистенційного та екзистенційного підходів в розумінні людини.

2. Характеристика основних антропологічних категорій.

3. Свобода у проблемному полі можливісного виміру людського буття.

4. Людське буття як співбуття.

Контрольні питання.

1. Проведіть порівняльний аналіз есенціалізму та екзистенціалізму: як ці підходи визначають пріоритет сутності або існування в людині?

2. Дослідіть проблему антропосоціогенезу: як взаємодіють біологічні передумови та соціальні чинники у процесі становлення людини?

3. Обґрунтуйте функціональне значення духовності як вищого рівня людської життєдіяльності та саморегуляції.

4. У чому полягає категоріальна відмінність між поняттями «індивід» (як представник виду) та «індивідуальність» (як унікальність)?

5. Розкрийте соціально-філософський та правовий зміст категорії «особа», її атрибути та роль у суспільстві.

6. Дискурс про особистість: чи є статус «особистості» вродженою характеристикою людини, чи це результат тривалого соціально-культурного розвитку?

7. Проаналізуйте межі людської свободи: чи можлива її абсолютна форма в умовах соціальної та фізичної зумовленості?

8. Розкрийте діалектичний взаємозв'язок у тріаді «необхідність» – «свобода» – «сваволя»: де проходить межа між справжнім вибором та безвідповідальністю?

9. Чому свобода інтерпретується як «екзистенційний тягар» і постає складною проблемою для самовизначення людини?

10. Визначте природу внутрішніх (суб'єктивних) обмежень свободи: як психологічні та світоглядні установки корегують простір людського вибору?

11. Здійсніть диференціацію між автентичним (справжнім) та неавтентичним спілкуванням: у чому полягає їхній вплив на самореалізацію людини?

12. Яку роль відіграє «діалогічність» як фундаментальний принцип побудови глибоких та сенсоутворювальних стосунків між «Я» та «Іншим»?

Тестові завдання

1. Особа – це:

- окремий представник людського роду;
- сукупність соціальних ролей людини в суспільстві;
- сукупність властивостей, які відрізняють одну людину від іншої;
- здатність до творчості та свободи;
- все перераховане.

2. Сукупність неповторних рис, які відрізняють індивіда від інших, позначаються поняттям:

- особистість;
- особа;
- індивід;
- людина;
- індивідуальність.

3. Діалогічність це:

- суто інформативний процес передання тих чи інших повідомлень;
- спілкування, яке не передбачає суб'єкт-суб'єктивної взаємодії;
- зустріч різних смислів, розумових позицій, точок зору, що передбачають суб'єкт-суб'єктну взаємодію;
- зосередженість лише на власних цінностях, непохитна самовпевненість, неспроможність зрозуміти іншого;
- існування однієї логіки, одного смислу, одних цінностей – своїх власних.

4. Людина як духовно-моральна істота постає як:

- масова;
- здатна до трансцендування;
- орієнтована на пошуки особистісних смислів;
- орієнтована на споживацькі інтереси;
- свавільна.

Література

1. Бистрицький Є., Зимовець Р., Пролєєв С. Комунікація і культура в глобальному світі. Київ: Дух і Літера, 2020.
2. Голубович І. В. Левченко В. Л., Петриківська О. С. Стратегії розвитку сучасної філософської антропології та філософії культури : методичні рекомендації. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2021.
3. Культура в контексті практичних форм буття людини : монографія / відп. ред. М. М. Бровко. Ніжин : Лисенко М. М., 2022.
4. Левкулич В., Мараєва У. Філософська антропологія (для студентів (бакалаврсь-кого) рівня за спеціальністю 033 «Філософія»). Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2022.
5. Петриківська О. С. Культурна антропологія: навчально-методичний посібник. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019.
6. Петрушенко В. Філософія. Вступ до курсу. Історія світової та української філософії. Фундаментальні проблеми сучасної філософії. Львів : Львівська політехніка, 2019.
7. Проблеми сучасної антропології. Ч. 1. Самовизначення антропології. Структура антропологічного знання : навч. посіб. для студентів філософського ф-ту / І. В. Голубович, О. С. Петриковська, Ф. О. Тихомирова ; Одеськ. націон. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2015.
8. Сидоренко Л. І. Філософське осмислення людини. Навчальні матеріали для студентів та аспірантів. URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/sid-phil-human.htm>
9. Сумарокова Л. М., Матюшина І. І. Сучасні аргументативні практики: логіко-комунікативні критерії ефективності. Філософські аспекти дослідження казуальності в соціогуманітарній сфері : монографія. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 242–314.
10. Філософія навчальний посібник / Ю. М. Вільчинський, Л. В. Северин-Мрачковська, О. Б. Гаєвська та ін. К. : КНЕУ, 2019.

11. Філософія : підручник / В. С. Бліхар, М. М. Цимбалюк, Н. В. Гайворонюк, В. В. Левкулич, Б. Б. Шандра, В. Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород : Вид-во УжНУ «Говер-ла», 2021.

12. Хамітов Н. В. Філософська антропологія: актуальні проблеми. Від теоретично-го до практичного повороту : монографія. Київ : КНТ, 2020.

Першоджерела

Прореферуйте працю Ж.П. Сартра «Екзистенціалізм – це гуманізм». URL: https://sceptsis.net/library/id_545.html

Дайте відповіді на питання.

1. Здійснить класифікацію основних течій екзистенціалізму, які виокремлює Ж.-П. Сартр: у чому полягає їхня спільна основа та світоглядна відмінність?

2. Проаналізуйте систему аргументації автора щодо онтологічного пріоритету існування (l'existence) над сутністю (l'essence) на прикладі людини.

3. Обґрунтуйте авторську позицію стосовно гуманістичного потенціалу екзистенціалізму: чому акцент на радикальній свободі та відповідальності не є песимізмом?

ТЕМА 8. Виміри достотності та недостотності людського буття

Основні поняття і категорії: достотність, недостотність, моралізм, естетизм, демонічний естетизм, тиранічний моралізм, відчуження, людина-маси, творчість, наукова творчість, моральна творчість, художня творчість, цінності.

План

1. Людина у можливісних вимірах достотності та недостотності.

2. Проблеми естетизму та моралізму.

3. Відчуження: види та способи подолання.

4. Ціннісні засади буття людини в світі.

Контрольні питання.

1. Проведіть порівняльний аналіз автентичного та неавтентичного модусів людського існування (вимірів достотності та недостотності).
2. Розкрийте онтологічні та етичні параметри «достотного буття»: що означає для людини «бути собою»?
3. Які психологічні та духовні складники, за Е. Фроммом, формують «синдром росту» (біофілію, любов до свободи та незалежність)?
4. Проаналізуйте структуру «синдрому занепаду» за Е. Фроммом: як взаємодіють некрофілія, нарцисизм та інцестуальний симбіоз?
5. Дослідіть амбівалентність естетизму: у чому полягає привабливість та прихована небезпека естетичного ставлення до життя?
6. У чому полягає сутність моралізму та які існують форми його прояву в індивідуальній та суспільній практиці?
7. Здійсніть концептуальний огляд підходів до проблеми відчуження (від К. Маркса до екзистенціалізму та неофрейдизму).
8. Якими характеристиками володіє «людина-маса» у контексті трансформацій сучасного суспільства та культури споживання?
9. Визначте фундаментальні ознаки та критерії творчої діяльності, що відрізняють її від репродуктивної праці.
10. Обґрунтуйте потенціал творчості як інструменту подолання відчуження: як акт творення повертає людині її сутність?
11. Яким чином ігрова діяльність стимулює розвиток креативного потенціалу особистості та її здатності до самовираження?
12. Розкрийте аксіологічний вимір людського існування: як цінності структурують життєвий світ людини та визначають її вибір?

Тестові завдання

1. Згідно поглядів Левінаса можливість адекватних способів взаєморозуміння виникає завдяки:

- погляду Іншого;
- моральним нормам;
- діалогічності;
- монологічності;
- свободі індивіда.

2. Джерелом смислу у феноменологічній етиці Левінаса постає:

- відкритість;
- погляд Іншого;
- свобода індивіда;
- замкненість;
- свідомість.

3. Окресліть основні характеристики «погляду Іншого» у творчості Сартра:

- поневолення свободи;
- любов;
- перетворення тіла в об'єкт;
- надія;
- турбота.

4. Із перерахованих характеристик виберіть ті, які не відносяться до біофільної орієнтації у творчості Е. Фромма:

- некрофілія;
- нарцисизм;
- свобода;
- любов;
- все перераховане.

Література

1. Бистрицький Є., Зимовець Р., Пролеєв С. Комунікація і культура в глобальному світі. Київ: Дух і Літера, 2020.

2. Голубович І. В. Левченко В. Л., Петриківська О. С. Стратегії розвитку сучасної філософської антропології та філософії культури : методичні рекомендації. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2021.

3. Культура в контексті практичних форм буття людини : монографія / відп. ред. М. М. Бровко. Ніжин : Лисенко М. М., 2022.

4. Левкулич В., Мараєва У. Філософська антропологія (для студентів (бакалаврськ-ого) рівня за спеціальністю 033 «Філософія»). Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2022.

5. Петриківська О. С. Культурна антропологія: навчально-методичний посібник. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019.

6. Петрушенко В. Філософія. Вступ до курсу. Історія світової та української філософії. Фундаментальні проблеми сучасної філософії. Львів : Львівська політехніка, 2019.

7. Проблеми сучасної антропології. Ч. 1. Самовизначення антропології. Структура антропологічного знання: навч. посіб. для студентів філософського ф-ту / І. В. Голубович, О. С. Петриківська, Ф. О. Тихомирова ; Одеськ. націон. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2015.

8. Сидоренко Л. І. Філософське осмислення людини. Навчальні матеріали для студентів та аспірантів. URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/sid-phil-human.htm>

9. Сумарокова Л. М., Матюшина І. І. Сучасні аргументативні практики: логіко-комунікативні критерії ефективності. Філософські аспекти дослідження казуальності в соціогуманітарній сфері: монографія. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 242–314.

10. Філософія : навчальний посібник / Ю. М. Вільчинський, Л. В. Северин-Мрачковська, О. Б. Гаєвська та ін. К. : КНЕУ, 2019.

11. Філософія : підручник / В. С. Бліхар, М. М. Цимбалюк, Н. В. Гайворонюк, В. В. Левкулич, Б. Б. Шандра, В. Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород : Вид-во УжНУ «Говерла», 2021.

12. Хамітов Н. В. Філософська антропологія: актуальні проблеми. Від теоретично-го до практичного повороту : монографія. Київ : КНТ, 2020.

13. Шепетяк О., Шепетяк О. Філософія : підручник. Львів Місіонер, 2020.

Першоджерела

Прореферуйте уривок праці Е. Фромма «Душа людини» (Р.IV). URL: https://librebook.me/dusha_cheloveka

Дайте відповіді на питання:

1. Як автор концептуалізує «нарцисизм» у контексті своєї соціально-психологічної теорії та чим його трактування відрізняється від класичного фрейдизму?

2. Здійсніть порівняльну характеристику форм нарцисизму (зокрема індивідуального та суспільного), що виділені в дослідженні.

3. Які деструктивні наслідки для психіки та соціальної взаємодії особистості автор пов'язує з патологічними проявами нарцисизму?

ТЕМА 9. Проблема життя, смерті та сенсу людського існування

Основні поняття і категорії: життя, смерть, евтаназія, смертна кара, клонування, безсмертя, душа, вічність, віра, надія, сенс життя, абсурд, щастя.

План

1. Проблема смерті та основні аспекти її осмислення.
2. Безсмертя та характеристика основних її різновидів.
3. Суперечливість осмислення явищ евтаназії, смертної кари, абортів, клонування, зміни статі.
4. Проблема сенсу людського існування.

Контрольні питання.

1. Які екзистенційні чинники спонукають людину до рефлексії над конечністю власного буття?

2. Проаналізуйте онтологічний взаємозв'язок у тріаді «життя – смерть – безсмертя»: як ці категорії визначають межі людського досвіду?

3. дійсніть історико-філософський огляд: ідеї яких мислителів стали визначальними у дослідженні феномену смерті?

4. У чому полягає смисложиттєвий потенціал смерті: як усвідомлення фіналу впливає на структурування людських цінностей?

5. Розкрийте багатовимірність проблеми смерті, виокремивши її біологічний, психологічний та метафізичний аспекти.

6. Дослідіть метафізичну потребу людини у безсмерті: які психологічні механізми стоять за прагненням подолати часові межі існування?

7. Класифікуйте основні підходи до інтерпретації безсмертя (релігійний, культурно-історичний, генетичний, цифровий).

8. Обґрунтуйте складність етико-правової дилеми евтаназії: у чому полягає конфлікт між правом на життя та правом на гідну смерть?

9. Систематизуйте ключові контраргументи щодо легалізації евтаназії з позицій біоетики та релігійної антропології.

10. Проаналізуйте дискурс навколо проблеми абортів у сучасному суспільстві: які існують підходи до визначення статусу ембріона?

11. Визначте антропологічні та соціокультурні наслідки явища гендерної корекції (зміни статі): у чому полягає неоднозначність цього процесу для ідентичності особистості?

12. Здійсніть порівняльний аналіз аргументів «за» і «проти» технологій клонування, зважаючи на ризики втрати індивідуальної унікальності людини.

Тестові завдання

1. Питання буття людини перед смертю розглядав:

- Сартр;
- Бердяєв;
- Гайдеггер;
- Марітен;
- Шелер.

2. Евтаназія це:

- наука про смерть;
- свідоме позбавлення життя важко хворої людини;
- норми і правила, які регулюють відносини в суспільстві;
- вчення про прекрасне;
- єдність доброго і прекрасного, внутрішнього і зовнішнього.

3. Проблема суїциду у XX ст. розглядалась у:

- структуралізмі;
- персоналізмі;
- неопозитивізмі;
- екзистенціалізмі;
- філософській антропології.

4. Серед різноманітних суджень, виберіть те, яке передбачає моральнісний вибір людини:

- вибір між прекрасним та потворним;
- орієнтація на успіх;
- самовизначення людини на основі вищих моральних орієнтирів;
- реалізація особистісних задумів та проектів;
- орієнтація на практично-перетворювальну діяльність.

Література

1. Андрущенко В. П., Волинка Г. І., Мозгова Н. Г. Філософія : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2022.
2. Бистрицький Є., Зимовець Р., Пролеєв С. Комунікація і культура в глобальному світі. Київ : Дух і Літера, 2020.

3. Голубович І. В. Левченко В. Л., Петриківська. О. С. Стратегії розвитку сучасної філософської антропології та філософії культури : методичні рекомендації. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2021.

4. Культура в контексті практичних форм буття людини : монографія / відп. ред. М. М. Бровко. Ніжин : Лисенко М. М., 2022.

5. Левкулич В., Мараєва У. Філософська антропологія (для студентів (бакалаврського) рівня за спеціальністю 033 «Філософія»). Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2022.

6. Петриківська О. С. Культурна антропологія : навчально-методичний посібник. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019.

7. Петрушенко В. Філософія. Вступ до курсу. Історія світової та української філософії. Фундаментальні проблеми сучасної філософії. Львів : Львівська політехніка, 2019.

8. Проблеми сучасної антропології. Ч. 1. Самовизначення антропології. Структура антропологічного знання : навч. посіб. для студентів філософського ф-ту / І. В. Голубович, О. С. Петриківська, Ф. О. Тихомирова ; Одеськ. націон. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2015.

9. Сидоренко Л. І. Філософське осмислення людини. Навчальні матеріали для студентів та аспірантів. URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/sid-phil-human.htm>

10. Філософія: підручник / В. С. Бліхар, М. М. Цимбалюк, Н. В. Гайворонюк, В. В. Левкулич, Б. Б. Шандра, В. Ю. Свищю. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород : Вид-во УжНУ «Говер-ла», 2021.

11. Філософія : підручник/ Бичко І. В., Бойченко І. В., Табачковський В. Г. та ін. К.: Центр навальної літератури, 2019.

12. Філософія : підручник / М. Фюрст, Ю. Тринкс пер. з нім. В. Кебулдзе. Вид. 2-е. Київ : Дух і Літера, 2019.

13. Хамітов Н. В. Філософська антропологія: актуальні проблеми. Від теоретично-го до практичного повороту : монографія. Київ : КНТ, 2020.

14. Шепетяк О., Шепетяк О. Філософія : підручник. Львів : Місіонер, 2020.

Першоджерела

Прореферуйте уривок праці А. Камю «Міф про Сізіфа» (Р. «Абсурдна людина»).

URL: https://librebook.me/le_mythe_de_sisyph

Дайте відповіді на питання:

1. Як автор концептуалізує категорію «абсурду» та в чому полягає специфіка конфлікту між людським розумом і «мовчанням світу»?
2. Яку роль відіграє аналіз проблеми самогубства у структурі твору та чому автор вважає це питання головним у філософії?
3. Чи можливе формування етичної позиції в межах абсурдного всесвіту, і якими є орієнтири «абсурдної людини» щодо моралі та цінностей?

ТЕМА 10. Любов у контексті антропологічної проблематики

Основні поняття і категорії: любов, закоханість, дружба, ерос, агапе, філія. сторге, ревності, ненависть, шлюб, сім'я, взаєморозуміння.

План

1. Образи любові у культурно-історичному вимірі.
2. Види любові та особливості їх осмислення.
3. Проблема любові у морально-етичному аспекті протиставлення добра та зла.

Контрольні питання.

1. Обґрунтуйте статус любові як фундаментальної цінності, що визначає повноту людського існування.
2. Чим зумовлена трансформація образів любові в різні культурно-історичні епохи?
3. Здійсніть концептуальне розмежування понять «любов», «закоханість» та «дружба», виокремивши їхні специфічні ознаки.

4. У чому полягає смисложиттєва функція любові та її роль у подоланні відчуження людини?

5. Здійснить історико-філософський огляд: ідеї яких мислителів є визначальними у дослідженні природи любові?

6. Яку класифікацію видів любові пропонує Е. Фромм у контексті його теорії продуктивної особистості?

7. Розкрийте зміст феномену «агапе» як жертовної та безкорисливої форми любові.

8. Проаналізуйте специфіку кордоцентризму (філософії серця) у тлумаченні любові як засобу пізнання та єднання.

9. У чому полягає особливість античної концепції «Еросу» як сили, що спонукає до творчості та споглядання ідей?

10. Визначте ключові засади християнської моделі любові та її вплив на формування європейської гуманістичної традиції.

11. Які філософські та наукові школи досліджували любов крізь призму біологічних чинників та психофізіології?

12. Дослідіть амбівалентну природу любові: як у цьому почутті співвідносяться творчі (позитивні) та руйнівні (негативні) начала?

Тестові завдання

1. Любов-філія це:

- жертовна, самовіддана любов;
- любов до природи»
- закоханість;
- дружба;
- любов до батьків.

2. Образом любові в античній культурі є:

- Геркулес;
- Артеміда;
- Деметра;
- Ерот;
- Аполлон.

3. Платон проблему любові розглядає у працях:

- Федон;
- Бенкет;
- Держава;
- Апологія Сократа;
- Теетет.

4. В українській культурній традиції любов пов'язується з ідеями:

- розуму;
- тіла;
- серця;
- корисливості;
- практицизму.

Література

1. Андрущенко В. П., Волинка Г. І., Мозгова Н. Г. Філософія : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2022.

2. Бистрицький Є., Зимовець Р., Пролеєв С. Комунікація і культура в глобальному світі. Київ : Дух і Літера, 2020.

3. Голубович І. В. Левченко В. Л., Петриківська. О. С. Стратегії розвитку сучасної філософської антропології та філософії культури : методичні рекомендації. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2021.

4. Культура в контексті практичних форм буття людини : монографія / відп. ред. М. М. Бровко. Ніжин : Лисенко М. М., 2022.

5. Левкулич В., Мараєва У. Філософська антропологія (для студентів (бакалаврського) рівня за спеціальністю 033 «Філософія»). Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2022.

6. Петриківська О. С. Культурна антропологія : навчально-методичний посібник. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019.

7. Петрушенко В. Філософія. Вступ до курсу. Історія світової та української філософії. Фундаментальні проблеми сучасної філософії. Львів : Львівська політехніка, 2019.

8. Проблеми сучасної антропології. Ч. 1. Самовизначення антропології. Структура антропологічного знання : навч. посіб. для студентів філософського ф-ту / І. В. Голубович, О. С. Петриковська, Ф. О. Тихомирова ; Одеськ. націон. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2015.

9. Сидоренко Л. І. Філософське осмислення людини. Навчальні матеріали для студентів та аспірантів. URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/sid-phil-human.htm>

10. Філософія : підручник / В. С. Бліхар, М. М. Цимбалюк, Н. В. Гайворонюк, В. В. Левкулич, Б. Б. Шандра, В. Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород : Вид-во УжНУ «Говерла», 2021.

11. Філософія : підручник / Бичко І. В., Бойченко І. В., Табачковський В. Г. та ін. К. : Центр навальної літератури, 2019/

12. Філософія : підручник / М. Фюрст, Ю. Тринкс ; пер. з нім. В. Кебулдзе. Вид. 2-е. Київ: Дух і Літера, 2019.

13. Хамітов Н. В. Філософська антропологія: актуальні проблеми. Від теоретично-го до практичного повороту : монографія. Київ : КНТ, 2020.

14. Шепетяк О., Шепетяк О. Філософія: підручник. Львів : Місіонер, 2020.

Першоджерела

Прореферуйте працю Платон «Бенкет» і М. Гайеггера «Буття і час» (Р.5).URL: <https://booksonline.com.ua/view.php?book=135864&page=64>

Дайте відповіді на питання:

1. У чому полягає філософський зміст міфу про андрогінів та як він пояснює природу людського потягу до цілісності?

2. Здійсніть порівняльну характеристику двох типів Еросу (Афродіти Простонародної та Афродіти Небесної), описаних у творі.

3. Які етапи має подолати душа на шляху до споглядання абсолютного блага?

4. Запитання для самостійної роботи

1. Систематизуйте ключові теоретико-методологічні підходи до визначення фундаментальних характеристик людини.

2. Розкрийте концепцію «ексцентричної позиційності» Г. Плеснера як підгрунтя філософської антропології.

3. У чому полягає специфіка культурної антропології та її роль у дослідженні людського різноманіття?

4. Проаналізуйте еволюцію соціальної антропології: від етапів становлення до актуальних викликів сьогодення.

5. Визначте предметне поле педагогічної антропології та її взаємозв'язок з іншими гуманітарними науками.

6. Яким є статус антропологічного знання у структурі сучасного культурного та інтелектуального простору?

7. Дослідіть складність методологічного інструментарію, що використовується для комплексного вивчення людини.

8. Здійсніть аналітичний огляд найбільш гострих антропологічних проблем, спричинених реаліями сучасної цивілізації.

9. Охарактеризуйте психологічні моделі розуміння людини, виокремивши їхні основні концептуальні засади.

10. Проаналізуйте діалектику взаємовідносин людини та суспільства: соціалізація, конфлікти та гармонізація.

11. У чому полягав «антропологічний поворот» античної софістики та як вислів «людина є мірою всіх речей» змінив філософію?

12. Розкрийте сутність етичного раціоналізму Сократа та його вчення про самопізнання людини.

13. Здійсніть реконструкцію міфологічних уявлень про природу душі, її походження та посмертну долю.

14. Порівняйте різноманітні підходи до трактування феномену душі в античній інтелектуальній традиції (від гомерівського епосу до платонізму).

15. Яким було місце людини в космогонічній та теогонічній картинах світу міфологічного періоду?

16. Проаналізуйте зміст та антропологічне значення ключових міфологем, що описують походження людини та її життєвий шлях.

17. Розкрийте зміст християнського вчення про душу, її метафізичну природу та призначення.

18. Проаналізуйте антропологічну тріаду «тіло» – «душа» – «дух»: як взаємодіють ці рівні людської організації?

19. Окресліть фундаментальні засади патрістики: які ідеї Отців Церкви стали базовими для християнського розуміння людини?

20. Дослідіть роль доктрини про «Божественне проведіння» у тлумаченні людської долі та свободи волі в працях Отців Церкви.

21. У чому полягає діалектика розуму та віри в межах християнської інтелектуальної традиції?

22. Як категорії «гріховності» та «каяття» структурують християнський досвід самоусвідомлення особистості?

23. Проаналізуйте феномен совісті як внутрішнього морального регулятора людського існування.

24. У чому полягає концепція «зворотного боку титанізму» О. Лосева, та як вона розкриває трагізм ренесансної особистості?

25. Визначте ключові риси гуманістичного ідеалу людини у творчості митців та мислителів доби Відродження.

26. Сформулюйте особливості трактування людської природи у творах Д. Бокаччо (перехід від сакрального до земного).

27. Розкрийте антропологічний зміст ідей Леонардо да Вінчі: людина як мікрокосм, митець та дослідник.

28. Обґрунтуйте сутність вчення Дж. Бруно про «героїчний ентузіазм» як шлях інтелектуального та духовного піднесення.

29. Якою постає людина в інтелектуальній парадигмі Просвітництва: раціоналізм, автономія та природні права.

30. Дослідіть взаємозв'язок між ідеєю суспільного прогресу та вдосконаленням людської природи в епоху Просвітництва.

31. Проаналізуйте етичну систему І. Канта: роль категоричного імперативу в самовизначенні особистості.

32. Розкрийте специфіку гегелівського вчення про людину як суб'єкта розвитку Світового Духу.

33. У чому полягає сутність антропологічного матеріалізму Л. Фейєрбаха та його концепції людини як біопсихічної цілісності?

34. Розкрийте марксистську парадигму розуміння людини через призму суспільних відносин та предметно-практичної діяльності.

35. Проаналізуйте екзистенційну діалектику свободи та творчості у філософській спадщині М. Бердяєва.

36. Охарактеризуйте персоналізм як філософський напрям: людина як неповторна духовна самоцінність.

37. Які ключові антропологічні виклики розглядає релігійна філософія XX століття у пошуках втраченої духовності?

38. Визначте та систематизуйте базові екзистенціали людського буття (турбота, страх, смерть) у фундаментальній онтології М. Гайдеггера.

39. Дослідіть роль мови та розуміння як засадничих модусів людського існування.

40. Обґрунтуйте тезу «мова – це дім буття»: як мовний горизонт визначає межі людського світу?

41. Визначте онтологічний статус біологічного начала в життєдіяльності та становленні людини.

42. Проаналізуйте феномен сорому як специфічну антропологічну характеристику та регулятор самосвідомості.

43. Як інтерпретується категорія свободи крізь призму волюнтаристських ідей (пріоритет волі над розумом)?

44. Розкрийте взаємозв'язок свободи та відповідальності: чому справжня свобода неможлива без етичних зобов'язань?

45. Класифікуйте соціальні та антропологічні функції мови в процесах формування особистості та соціуму.
46. Сформулюйте основні положення теорії комунікативної дії Ю. Габермаса та ідею дискурсивної етики.
47. Здійсніть критичний огляд комунікативного підходу: виклики та суперечності міжособистісної взаємодії.
48. Розкрийте діалогічну філософію М. Бубера: сутність та онтологічна значущість відношення «Я – Ти».
49. У чому полягає специфіка асиметричної етики Е. Левінаса та ідея безумовної відповідальності перед Іншим?
50. Порівняйте феноменологію «Погляду Іншого» у працях Ж.-П. Сартра (конфліктність) та Е. Левінаса (заклик).
51. Яку модель людини в епоху споживання та симулякрів пропонує Ж. Бодрійяр?
52. Дослідіть трансформацію уявлень про сенс життя в теоцентричній культурі Середньовіччя.
53. Розкрийте засади логотерапії В. Франкла: пошук сенсу як головна рушійна сила людського розвитку.
54. Визначте домінантні риси розуміння любові в раціоналістичній та емоційній культурі Нового часу.
55. Проаналізуйте деструктивні форми міжособистісних стосунків: маніпуляція, аб'юз та відчуження.
56. Сформулюйте ідеал християнської любові (Caritas/Agape) як вищої форми самопожертви.
57. Яким чином мистецтво та філософія Відродження синтезували тілесне та духовне в образі любові?
58. Розкрийте феномен куртуазної любові як специфічний етичний кодекс лицарської середньовічної культури.
59. Дослідіть роль любові як фактора онтологічного самоствердження людини.
60. Проведіть диференціацію між романтичним ідеалом та плотською пристрастю, а також проаналізуйте наслідки сексуальної революції XX ст.
61. Які нові антропологічні акценти в темі любові з'явилися у філософській думці минулого сторіччя?

62. Систематизуйте ідеї Б. Вишеславцева щодо метафізичної природи любові та переображення особистості.
63. Обґрунтуйте статус любові як джерела смислотворення.
64. Проаналізуйте архетипний та соціальний зміст ідеалу материнської любові.
65. Розкрийте екзистенційний взаємозв'язок у триаді «любов» – «сене життя» – «безсмертя».
66. Розкрийте сутність любові як найвищої моральної цінності.
67. Здійсніть порівняльний аналіз типів любові у Е. Фромма: від продуктивної (творчої) до деструктивної (симбіотичної).
68. Розкрийте специфіку та проблемність сексуальної революції ХХ ст.
69. Розкрийте міжособистісні стосунки, які мають негативну спрямованість.
70. Проаналізуйте місце та роль любові у житті людини.

5. Методи оцінювання знань

Для оцінювання знань здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, які навчаються за ОПП «Фізична терапія, ерготерапія» спеціальності 227 «Терапія та реабілітація», спеціалізація «Фізична терапія» передбачається проведення поточного та підсумкового контролю знань.

Для визначення рівня засвоєння здобувачів третього освітньо-наукового рівня навчального матеріалу використовуються такі методи оцінювання знань:

- письмові п'ятихвилинки по антропологічним категоріях;
- оцінка за доповідь на семінарському занятті;
- поточне тестування;
- оцінка за опрацювання першоджерел;
- оцінка за самостійну та індивідуальну роботу;
- підсумковий залік.

Здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня мають можливість додатково отримати бали за виконання індивідуальних завдань дослідницького характеру з антропологічної проблематики, можуть залучатися до участі у конкурсі есе, написання наукових тез і статей з тематики курсу та до участі у міжнародних, всеукраїнських та регіональних конференціях.

Студенти мають можливість отримати додаткові бали за виконання самостійної та індивідуальної роботи (до 5 балів), участь у конференціях, круглих столах, конкурсах есе (до 10 балів).

Виконання навчальних завдань та здачі контролів знань здійснюється за визначеними викладачем та іншими підрозділами НУВГП термінами. Невчасне виконання навчального завдання без поважних причин веде до відповідного зниження оцінки. Ліквідація академічної заборгованості здійснюється згідно «Порядку ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП», (<https://ep3.nuwm.edu.ua/30369/>).

6. Розподіл балів, що отримують здобувачі

Для діагностики знань використовується європейська кредитно-трансферна система зі 100-бальною шкалою оцінювання

Модуль 1– поточне опитування та СРС							Модуль 2 – поточне опитування та СРС				Бонусні бали	Модульний контроль	Сума
T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	7	40	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11			
4	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	7	40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі форми навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни